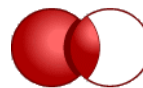

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

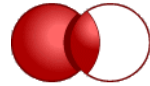
Broj: UR /08-6, 029-6/07

**IZVJEŠĆE
O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
na dan 31. prosinac 2006. godine
FEDERALNE DIREKCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO**

Sarajevo, svibanj 2007. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 221 623, Fax: 716 400, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**MENADŽMENTU
FEDERALNE DIREKCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO**

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvješća **Federalne direkcije za civilno zrakoplovstvo** iskazanu na stranicama 1 do 9, za godinu koja je završila 31. prosinca 2006.godine. Za ova izvješća odgovornost snosi menadžment Federalne direkcije za civilno zrakoplovstvo. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvješćima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili, temeljem ovlaštenja sukladno Zakonu o reviziji («Službene novine FBiH», br. 22/06), sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruža razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvješćima značajnih pogrešaka kao i da li su finansijske transakcije izvršene sukladno zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanja, testiranje i prikupljanje dokaza koji potvrđuju iznose i objave u finansijskim izvješćima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela, vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvješća kao i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da je provedenom revizijom prikupljeno dovoljno dokaza kako bi se stvorile pouzdane osnove za izražavanje našeg mišljenja.
3. Nakon obavljene revizije finansijskih izvješća **Federalne direkcije za civilno zrakoplovstvo**, utvrđeno je sljedeće :
  - nije se postupilo sukladno **Zakona o Riznici u FBiH, Naputku o izvršavanju proračuna sa Jedinstvenog računa Riznice, Instrukcije o planiranju i korištenju sredstava s posebnih transakcijskih računa otvorenih kao podračuna u okviru jedinstvenog računa Riznice, u dijelu poslovanja putem izdvojenog transakcijskog računa koji nije u sastavu Jedinstvenog računa Riznice a kako je to utvrđeno naprijed navedenim propisima. Na ovom izdvojenom računu su iskazani primici u visini od 5.868.986 KM i izdaci 5.810.541 KM,**
  - početak raspolaganja sredstvima sa izdvojenog transakcijskog računa prije nego je nadležni organ dao suglasnost na isti. Naprijed navedeni Program Vlade FBiH je prihvatila u svibnju 2006. godine,
  - nije se dosljedno poštovao Program prihoda i rashoda, usvojen od strane Vlade FBiH, u dijelu stvaranja izdataka do utvrđenog iznosa, što je dovelo do prekoračenja istog u iznosu od 913.169 KM. Iskazano prekoračenje se odnose na: tekuće održavanje (681.743 KM), nabavu opreme (188.751 KM), unajmljivanje imovine i opreme (38.762 KM) i putnih troškova (3.913 KM),

- nemogućnost potvrđivanja utemeljenosti isplata naknada plaća uposlenika, iznad utvrđenih pravilnicima o plaćama službenika i namještenika, po osnovu koeficijenata utvrđenih Pravilnikom o utvrđivanju poslova u Federalnoj direkciji civilnog zrakoplovstva za koje se plaće uvećavaju zbog posebnih uvjeta rada i odgovornosti,
  - ne može se potvrditi opravdanost isplata naknada za rad u komisijama u neto iznosu od 187.393 KM (za 122 komisije), obzirom da su određeni poslovi obavljani komisijski iako su predviđeni Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu kao redovni poslovi, niti se može potvrditi da su svi poslovi obavljani van radnog vremena. Također, ne može se potvrditi opravdanost isplata naknade za vjerske blagdane u visini od 57.600 KM sa pripadajućim porezima obzirom da se isti sukladno Instrukciji Federalnog ministarstva financija o načinu i elementima izrade Proračuna u FBiH nisu mogli planirati ni isplatiti,
  - nije izvršeno usklađivanje stanja sredstava i njihovih izvora iskazanih u računovodstvu sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom na dan 31.12.2006. godine niti je izvršeno pravilno knjigovodstveno evidentiranje nabave stalnih sredstava sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH,
4. Po našem mišljenju, finansijska izvješća iz razloga navedenih u prethodnoj točki, ne daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju i rezultatima poslovanja korisnika proračuna Federalne Direkcije za civilno zrakoplovstvo za godinu koja se završava na dan 31.12.2006. godine.

Zamjenik generalnog revizora
Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor
mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl.oec,

IZVJEŠĆE
O IZVRŠENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA
FEDERALNE DIREKCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
NA DAN 31.12.2006.GODINE

1 UVOD

Federalna direkcija za civilno zrakoplovstvo utemeljeno je sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, a u okviru Federalnog ministarstva prometa i komunikacija («Sl. novine FBiH», broj 19/03).

Federalna direkcija za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu Direkcija) je u sastavu Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i obavlja stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na: planiranje, koordinaciju i razvoj, standardizaciju i održavanje kapaciteta aerodromskih objekata i opreme, opreme kontrole leta i zrakoplovnih sredstava, obavljanje koordinacije avioprijevoznika, strategiju civilnog zrakoplovstva, aeronautičku inspekciju, dozvole za letenje, aerodromsko rukovođenje i statistiku, sigurnost letenja, zračnu navigaciju, spasilačku službu, prijem i predaju poruka, obuku i razvoj kadrova kroz odgovarajuće institucije i poduzeća iz oblasti zračnog prometa i vrši druge poslove koji se federalnim zakonom stavljaju u nadležnost Direkcije.

Unutrašnja organizacija i način rada Direkcije utvrđeni su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji broj 01-02-1-217/05 od 14.06.2005.godine, na koji je suglasnost dala Vlada FBiH dana 30.06.2005. godine.

Sredstva za rad Direkcije osiguravaju se u federalnom proračunu i od prihoda ostvarenih obavljanjem vlastite djelatnosti.

Broj uposlenih u Direkciji na dan 31.12.2006. godine je bio 114, a Proračunom za 2006. godinu odobrena su sredstva za 135 zaposlenika.

Sjedište Direkcije je u Mostaru, u ulici Dr. Ante Starčevića bb.

2 OSVRT NA NALAZE REVIZIJE FINACIJSKIH IZVJEŠĆA ZA 2005. GODINU

Revizijom finacijskih izvješća za 2006. godinu i revizijom usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima, konstatirano je da je Direkcija u svom očitovanju na Izvješće o izvršenoj reviziji za 2005. godinu dala pojašnjenja na dane nalaze i preporuke. Tijekom 2006. godine Uredu za reviziju institucija u FBiH nije dostavljen odgovor o poduzetim radnjama na realizaciji danih preporuka kako je to definirano Zakonom o reviziji institucija u FBiH članak 16. stavak 3.

Vršenjem revizije finacijskih izvješća za 2006. godinu konstatirano je da je Direkcija postupila po preporuci koja se odnose na angažiranja Vojske BiH za potrebe službe potrage i spašavanja (SAR misija).

Djelomično je prihvaćena preporuka koja se odnosi na primijenjenu Procedura o uvjetima i načinu korištenja službenih vozila.

Međutim, Direkcija nije postupila po danim preporukama koje se odnose na: zatvaranje izdvojenog transakcijskog računa i otvaranje transakcijskog računa kao podračuna u sastavu Jedinstvenog računa Riznice, pravovremeno, sačinjavanje Programa prihoda i rashoda i dostavljanje istog prije početka fiskalne godine Vladi FBiH na usvajanje, planiranje izdataka sukladno Instrukciji Federalnog Ministarstva financija o načinu i elementima izrade Proračuna i dosljedno poštivanje Odluke o načinu obrazovanja i visini naknada za rad stručnih komisija i drugih radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe.

3 CILJ REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvješća je da se na osnovu ispitivanja dokumenata, isprava, izvješća, sistema internih kontrola, računovodstvenih i finansijskih postupaka, te drugih evidencija, izrazi mišljenje o tome da li su finansijska izvješća pripremljena, u svakom značajnom pogledu, sukladno važećoj zakonskoj regulativi. Revizija je planirana i izvršena s ciljem pribavljanja realne osnove da li finansijska izvješća odražavaju točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine. Revizija će utvrditi: da li su poduzete sve mjere za osiguranje, ubiranje i čuvanje javnih prihoda i da li se Direkcija pridržavala zakona i instrukcija koje se odnose na nju, da li su isplate javnih rashoda ili korištenje javnih prihoda vršene po odgovarajućim ovlaštenjima i za svrhe za koje je dano ovlaštenje.

Cilj revizije je postizanje transparentnosti u radu Direkcije, kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada, uspješno i efikasno obavljanje odnosno provođenje postavljenih ciljeva. Navedeno će se utvrditi kroz uvid u rad direkcije sukladno zakonu i ostalim propisima.

Revizija, također uključuje davanje preporuka za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenje sredstava, kao i stvaranje podloge za uvođenje, primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.

4 NALAZI I PREPORUKE

a) *Menadžment i sustav internih kontrola*

Direkcija je tijekom 2006. godine je donijela preostale interne akte predviđene Smjernicama za uspostavu i jačanje sustava internih kontrola kod proračunskih korisnika (a dio akata je preuzela od resornog ministarstva u čijem se sastavu nalazi). Uvidom u interne akte (Naputak o kretanju računovodstvene dokumentacije; Procedure o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura; Pravilnik o popisu imovine, potraživanja, zaliha i obaveza) je utvrđeno da istim nisu regulirane specifičnosti s kojima se Direkcija susreće u svom radu, obzirom da se financira iz dva izvora. Navedeno ima za posljednju nedosljednu primjenu zakonskih propisa u dijelu planiranja, kontrole i izvršenja finansijskog plana. Direkcija za civilno zrakoplovstvo svoje redovne aktivnosti financira iz dva izvora i to iz sredstava odobrenih Proračunom FBiH, kao i sredstvima koje ostvari temeljem vlastite djelatnosti koji se iskazuju na izdvojenom transakcijskom računu otvorenom kod poslovne banke a ista se iskazuju u odvojenim knjigovodstvima.

Izdvojeni transakcijski račun otvoren je temeljem Zaključka Vlade FBiH broj: 124/02 od 21.03.2002. godine i na njemu se evidentiraju prihodi od izvršenih terminalnih navigacijskih usluga i naknada koje plaćaju zrakoplovne kompanije za usluge zračne navigacije pri preletu teritorija BiH. Nakon otvaranja računa došlo je do izmjene zakonske regulative (Zakon o riznici u FBiH, Naputak o izvršenju proračuna sa Jedinstvenog računa riznice, Instrukciji o planiranju i korištenju sredstava s posebnih transakcijskih računa otvorenih kao podračuna u okviru Jedinstvenog računa riznice) koja ne predviđa mogućnost postojanja izdvojenih transakcijskih računa. Direkcija, kao i nadležno Ministarstvo prometa i komunikacija se obraćalo zahtjevima i tijekom 2006.godine Ministarstvu financija za odobrenje postojanja izdvojenog transakcijskog računa zbog određenih specifičnosti s kojima se susreće u svom radu, ali od Ministarstva financija kao i u prethodnim slučajevima nije dobivena suglasnost na takav zahtjev. Ministarstvo financija je aktom broj: 08-49-4631/06 od 14.09.2006. godine naložilo zatvaranje postojećeg izdvojenog transakcijskog računa, s tim da će Ministarstvo financija otvoriti transakcijski račun u sastavu Jedinstvenog računa riznice za njene potrebe. Provedenom revizijom je utvrđeno da Direkcija nije postupila po nalogu Ministarstva financija i zatvorila postojeći izdvojeni transakcijski račun otvoren kod poslovne banke već i dalje (i u 2007. godini) posluje preko ovoga računa što je u suprotnosti sa odredbom članka 28. Zakona o riznici u FBiH.

Preporuča se dosljedna primjena internih akata, kao i dorada Naputka o kretanju računovodstvene dokumentacije, Procedura o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura, Pravilnika o popisu imovine, potraživanja, zaliha i obveza što će uzimajući u obzir specifičnosti u radu Direkcije omogućiti potpuni nadzor nad realizacijom sredstava.

Preporuča se dosljedno poštivanje odredbi Zakona o riznici u FBiH i Instrukcije o planiranju i korištenju sredstava s posebnih transakcijskih računa otvorenih kao podračuna u okviru Jedinstvenog računa riznice u djelu zatvaranja izdvojenog transakcijskog računa i otvaranje transakcijskog računa u sustavu Jedinstvenog računa Riznice.

Pozitivnim zakonskim propisima kao i internim aktima Direkcije nisu definirane procedure sačinjavanja financijskog plana u kome su iskazani svi primici i izdaci. Plan cjelokupnih primitaka (u istom sadržana i sredstva odobrena iz Proračuna FBiH) kao i planiranih izdataka koji će se financirati iz tih primitaka za fiskalnu godinu se iskazuju Programom prihoda i rashoda kojeg usvaja Vlada FBiH. Sačinjenim Programom prihoda i rashoda za 2006. godinu nije utvrđeno financiranje izdataka po izvorima, njihovo praćenje, kao i način i rokovi podnošenja izvješća o realizaciji. Navedeno je imalo za posljedicu neadekvatno praćenje izvršenja odobrenog financijskog plana. Provedenom revizijom je utvrđeno da su i u 2006. godini stvarani izdaci prije nego je Vlada FBiH usvojila Program prihoda i rashoda što je bilo konstatirano i ranijim revizijama.

Preporuča se izrada Proračuna sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Instrukciji Federalnog ministarstva financija o načinu i elementima izrade Proračuna u FBiH kao i dosljedna primjena Pravilnika o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH u dijelu sačinjavanja financijskih izvješća.

Plaće i naknade uposlenika su regulirane Pravilnikom o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima koji nemaju karakter plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika Federalnog ministarstva prometa i komunikacija i Pravilnikom o plaćama naknadama i drugim materijalnim pravima koja nemaju karakter plaće namještenika Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, u čijem je sastavu Direkcija, na koje je dalo suglasnost Federalno ministarstvo financija. Pravilnikom o utvrđivanju poslova u Federalnoj direkciji civilnog zrakoplovstva za koje se plaće uvećavaju zbog posebnih uvjeta rada i odgovornosti («Sl. novine FBiH», broj 28/02), Pravilnikom o izmjeni i dopuni pravilnika o utvrđivanju poslova u Federalnoj direkciji civilnog zrakoplovstva za koje se plaće uvećavaju zbog posebnih uvjeta rada i odgovornosti («Sl. novine FBiH», broj 26/03 i 13/06), koje je donio ministar resornog ministarstva su utvrđeni dodaci na plaću koje ostvaruju djelatnici Direkcije. Provedenom revizijom je konstatirano da uvećanje koeficijenata za izračun plaća uslijed otežanih uvjeta rada i odgovornosti nisu definirani pravilnicima kojima su regulirane plaće i naknade uposlenika, kao i da ovi dodaci na plaću nisu sukladni odredbama Zakona o državnoj službi u FBiH (članka 39.) i Zakona o namještenicima u organima državne službe u FBiH (članak 40.).

Preporuča se utvrđivanje utemeljenosti isplate plaće temeljem Pravilnika o utvrđivanju poslova u Federalnoj direkciji civilnog zrakoplovstva za koje se plaće uvećavaju zbog posebnih uvjeta rada i odgovornosti i postupanje sukladno utvrđenom.

Određeni broj djelatnika Direkcije svoje redovne aktivnosti obavljaju u smjenama, noću, u dane vikenda i praznika. Provedenom revizijom je utvrđeno da od strane Direkcije nije utvrđena procedura vođenja evidencije nazočnosti na poslu djelatnika koji rade u smjenama i da se evidencije sačinjavaju prije isteka obračunskog razdoblja na koje se odnose, te se iz tog razloga ne može potvrditi da je izvršeni obračun plaće sukladan stvarno odrađenim satima rada. Navedeno je imalo za posljedicu da je određenom broju djelatnika koji su imali noćni rad neosnovano isplaćena naknada plaće za prekovremeni rad za 1.584 sata. Na navedeno je ukazano tijekom vršenja tekuće revizije i preporučeno da se izvrši pravilan obračun plaća uposlenika. Dana preporuka nije realizirana.

Preporuča se internim aktima utvrditi način vođenja evidencije nazočnosti na poslu uposlenika koji rade u smjenama, noću, u dane vikenda i praznika kako bi se temeljem iste mogli izraditi vjerodostojni dokumenti za obračun plaća i naknada uposlenika, kao i da se evidencije o nazočnosti na poslu sačinjavaju po isteku razdoblja na koje se evidencija odnosi.

b) Izvršenje Programa prihoda i rashoda za 2006. godinu

Uvidom u prezentiranu knjigovodstvenu dokumentaciju i finansijska izvješća konstatirano je izvršenje Programa prihoda i rashoda kako slijedi:

C-to	Vrsta rashoda	PRORAČUN		IZDVOJENI RAČUN		UKUPNO	
		plan	ostvarenje	plan	ostvarenje	plan	ostvarenje
1	2	3	4	5	6	7	8
611000	Bruto plaće i naknade zaposlenih	3.473.031	3.466.436	513.659	283.877	3.986.690	3.750.313
611100	Bruto plaće i naknade	2.366.031 507.000 TR	2.867.785			2.366.031 507.000 TR	2.867.785
611200	Naknade troškova zaposlenih	600.000	598.651	513.659	283.877	1.113.659	882.528
612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	320.310	317.906		0	320.310	317.906
612100	Doprinosi poslodavca	280.310 40.000 TR	317.906		0	320.310 40.000 TR	317.906
613000	Izdaci za materijal i usluge	1.348.700	1.079.865	1.831.300	2.326.974	3.180.000	3.406.839
613100	Putni troškovi	150.000	132.943	200.000	203.913	350.000	336.856
613200	Izdaci za energiju	90.000	89.807	50.000	22.755	140.000	112.562
613300	Izdaci za komunalne usluge	165.000	156.140	35.000	1.157	200.000	157.297
613400	Nabavka materijala	70.000	69.929	40.000	23.349	110.000	93.278
613500	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	90.000	65.026	40.000	10.434	130.000	75.460
613600	Unajmljivanje imovine i opreme	258.700	189.657	61.300	100.062	320.000	289.719
613700	Izdaci za tekuće održavanje	235.000	234.887	45.000	726.743	280.000	961.630
613800	Izdaci za osiguranje, bankarske usluge	90.000	27.725	160.000	167.253	250.000	194.978
613900	Ugovorne usluge	200.000	113.751	1.200.000	1.071.309	1.400.000	1.185.060
491300	Otplata duga		0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	910.000	893.091	2.682.939	2.199.690	3.592.939	3.092.781
821100	Nabavka zemljišta	60.000	60.000	190.000	118.000	250.000	178.000
821200	Nabavka građevina		0	500.000	0	500.000	0
821300	Nabavka opreme	800.000	783.091	1.892.939	2.081.690	2.692.939	2.864.781
821600	Invest. održavanje	50.000	50.000	100.000	0	150.000	50.000
Ukupno rashodi i izdaci		6.052.041	5.757.298	6.067.898	5.810.541	11.572.939	11.567.839
Planirani broj uposlenih		135					
Broj uposlenih na dan 31.12.2006. godine		134					

Direkcija svoje redovne aktivnosti financira iz sredstava dobivenih iz Proračuna FBiH, kao i iz sredstava ostvarenih temeljem obavljanja poslova iz njene nadležnosti, koja se iskazuju na izdvojenom transakcijskom računu. U utvrđenom roku sukladno Instrukcijama Federalnog ministarstva financija sačinjen je Proračunski zahtjev za 2006. godinu. Finansijski plan kojim su pored sredstava odobrenih Proračunom FBiH za 2006. godinu predviđeni i vlastiti prihodi kao i ukupni izdaci koji će se financirati iz tih prihoda iskazani su u Programu prihoda i rashoda. Program prihoda i rashoda za 2006. godinu, je sačinjen i dostavljen 27.02.2006. godine Vladi FBiH na usvajanje, a isti je Vlada FBiH usvojila 11.05.2006. godine. U navedenom Programu nije dat poseban prikaz planiranih izdataka koji će se financirati iz Proračuna FBiH a koji iz vlastitih prihoda nego su ukupni izdaci prikazani samo prema vrsti troška bez oznake izvora financiranja. Uvidom u prezentirani Program prihoda i rashoda je vidljivo da se svi izdaci s izuzetkom naknada plaće financiraju iz dva izvora. Ovako sačinjen Programa prihoda i rashoda, ne osigurava adekvatno praćenje izvršenja plana, odnosno namjensko trošenje sredstava, kako sredstava odobrenih proračunom tako i sredstava vlastitih prihoda ostvarenih pružanjem usluga, koji se uplaćuju na izdvojeni transakcijski račun. U Programu prihoda i rashoda za 2006. godinu na poziciji ostalih prihoda prikazana su neutrošena – prenijeta sredstva iz 2005. godine a da nije utvrđeno po kom osnovu su ostvarena sredstava odnosno za koje namjene se trebaju realizirati.

Odlukom Vlade FBiH iz tekuće pričuve je odobren iznos od 547.000 KM za isplatu plaća i naknada. Provedenom revizijom je utvrđeno da su stvarani izdaci prije nego je Vlada FBiH usvojila Program prihoda i rashoda što je bilo konstatirano i ranijim revizijama. Izvješće o realizaciji Programa prihoda i

rashoda za 2006. godinu je upućeno 21.3.2007. godine Vladi FBiH na usvajanje putem Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija.

Uvidom u finansijska izvješća je utvrđeno da iako nije ostvareno ukupno prekoračenje troškova u odnosu na odobrena sredstva došlo je do probijanja određenih izdataka u odnosu na odobrena sredstva. Ovo prekoračenje je utvrđeno na pozicijama putnih troškova (3.913 KM), unajmljivanje imovine i opreme (38.762 KM), izdaci za tekuće održavanje (681.743 KM) na poziciji nabave opreme (188.751 KM) kod sredstava sa izdvojenog računa. Na poziciji naknada troškova uposlenih kod sredstava odobrenih Proračunom FBiH za 2006. godinu je stvoreno obaveza u iznosu od 19.254 KM i prenijeta u narednu godinu obzirom da nije raspolagalo potrebnim sredstvima na odgovarajućoj poziciji, bez da je isto knjigovodstveno evidentirano kao obveza.

Preporuča se dosljedno poštivanje članka 15. Zakona o proračunima u FBiH i naputka kojeg donosi Federalno ministarstvo financija prilikom sačinjavanja zahtjeva za proračunskim sredstvima.

Preporuča se dosljedno poštivanje usvojenog finansijskog plana u djelu stvaranja izdataka za utvrđene namjene, i do planom odobrenog iznosa.

c) Tekući rashodi u 2006. godini

Izdaci za bruto plaće i naknade uposlenih u 2006. godini iskazani su u iznosu 3.750.313 KM ili 94,% od Proračunom FBiH za 2006. godinu i Programom prihoda i rashoda predviđenog iznosa uključujući i doznačena sredstva iz tekuće pričuve Vlade FBiH u visini od 547.000 KM. **Izdaci za jubilarne naknada** iskazane su u iznosu od 42.476 KM, a iste se odnose na isplatu jubilarnih nagrada u iznosu od 4.076 KM i isplatu naknade povodom vjerskih blagdana (za 128 uposlenih u iznosu po 300 KM) od 38.400 KM, obzirom da se isti sukladno Instrukciji Federalnog ministarstva financija o načinu i elementima izrade Proračuna u FBiH nisu mogli planirati ni isplatiti.

Izdaci naknada za rad u komisijama odnose se na rad 122 komisije i realizirani su u neto iznosu 187.393 KM, od kojih je 29.645 KM realizirano iz sredstava odobrenih Proračunom FBiH za 2006. godinu, a 157.748 KM iz sredstava posebnog transakcijskog računa. Provedenom revizijom, a uzimajući u obzir vrstu poslova zbog kojih su formirane pojedine komisije i opis poslova djelatnika koji su radili u tim komisijama može se potvrditi da su određeni poslovi obavljani komisijski iako su predviđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji kao redovni poslovi (Komisija za donošenje izmjena i dopuna podzakonskih akata, Komisija za Test koordinatora koji priprema, planira i sprovodi Test sigurnosti na MAS; Komisija za provođenje postupka utvrđivanja plovidbenosti za zrakoplov CESSNA FP172D (T9-AAM). Tijekom 2006. godine su formirane 42 komisije koje su provodile procedure odabira najpovoljnijih dobavljača. Također se iz prezentiranih zapisnika, a uzimajući u obzir i broj ukupnih angažmana pojedinih djelatnika u formiranim komisijama (od 14 do 40 komisija) ne može potvrditi da je posao iz nadležnosti komisije u svim slučajevima obavljen izvan radnog vremena. Posebno se ističe da je uvidom u prezentirano izvješće o ostvarenim prihodima i rashodima komisija za provođenje postupka utvrđivanja plovidbenosti zrakoplova, komisija za provođenje postupka utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za izdavanje, izmjenu i produženje dozvola zračnim operaterima i komisija za provođenje ispita za stjecanje dozvola i ovlaštenja zrakoplovnog osoblja, za koje podnositelji zahtjeva uplaćuju propisanu naknadu, utvrđeno da se uplaćenom naknadom ne pokrivaju troškovi komisija koje rade na ovim rješavanima. Provedenom revizijom se ne može potvrditi utemeljenost isplata naknada članovima komisija iznad visine naknade koju uplaćuju podnositelji zahtjeva.

Preporuča se sukladno Zakonu o izvršenju proračuna u FBiH, proračunska sredstva koristiti samo za namjene definirane Proračunom i to do visine utvrđene u njegovom Posebnom dijelu.

Preporuča se preispitivanje isplate naknada članovima komisijama za poslove koji se obavljaju komisijski a koji su Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Federalne direkcije civilnog zrakoplovstva definirani kao redovni poslovi.

Preporuča se utvrđivanje naknade za upravno rješavanje iz nadležnosti Federalne direkcije civilnog zrakoplovstva u visini koja omogućava pokrivanje izdataka koji nastaju tijekom vršenja upravnog rješavanja.

Izdaci za materijal i usluge u finansijskim izvješćima iskazani su u iznosu od 3.406.839 KM ili 107,13% od Proračunom FBiH za 2006. godinu i Programom prihoda i rashoda predviđenog iznosa. Tijekom revizije izdataka evidentiranih na određenim pozicijama (usluge održavanja konvencija i obrazovanja, kompjuterske usluge, izdaci za reprezentaciju i ostale nespomenute usluge) utvrđeno je da menadžment nije uspostavio zadovoljavajući sustav internih kontrola nužnih za zaštitu, što je imalo za posljedicu da se odobrena sredstva za ove namjene nisu trošila sukladno propisima.. Na naprijed pobrojanim izdacima evidentirani su određeni propusti koji se odnose:

- na poziciji usluga održavanja konvencija evidentiran je izdatak u vrijednosti od 5.000 KM a izdatak se odnosi na plaćanje troškova sudjelovanja na seminaru za djelatnika Federalnog ministarstva prometa i komunikacija
- na poziciji izdataka za reprezentaciju evidentiran je izdatak za stručno usavršavanje (seminar) za kontrolore letenja u iznosu od 3.165,00 KM.
- na poziciji ostale nespomenute usluge evidentiran je izdatak u visini od 8.900 KM na ime plaćanja poreza na promet nepokretnosti za kupljenu zemlju koji je trebao sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji BiH biti evidentiran na poziciji stalnih sredstava (nabava zemljišta).
- na poziciji izdataka za usluge po osnovu ugovora o djelu evidentirani su izdaci stvoreni angažiranjem određenog broja osoba (dulji vremenski period) radi obavljanja poslova u odsjecima kontrole letenja na aerodromima i redovnog održavanja čistoće. Poslovi za koje su angažirane osobe temeljem ugovora o djelu su predviđene Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji a radna mjesta nisu bila popunjena. Provedenom revizijom je utvrđeno da je ovaj angažman bio reguliran ugovorima o djelu umjesto zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme.

Preporuča se evidentiranje stvorenih izdataka na odgovarajućim pozicijama sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

d) Prihod od vlastite djelatnosti i potraživanja od kupaca u 2006. godini

Uvidom u finansijska izvješća je utvrđeno da je ostvaren vlastiti prihod u iznosu od 5.868.986 KM, a isti se većim dijelom odnose na pružene terminalne navigacijske usluge (2.143.624 KM) i usluge zračne navigacije tijekom preleta teritorije BiH (3.645.986 KM). Za pružene terminalne navigacijske usluge se jednom mjesečno ispostavlja fakture zračnim kompanijama koje slijeću i uzlijeću na aerodrome u FBiH, dok za usluge zračne navigacije preleta teritorija BiH se doznacavaju sredstava od strane EUROCONTROL.- a Brisel putem Trezora BiH.

Uvidom u sačinjeni popis potraživanja za pružene usluge terminalne navigacije na dan 31.12.2006. godine je utvrđeno da je iznos nenaplaćenih potraživanja od kupaca 755.754 KM. Provedenom revizijom je utvrđeno, iako je putem resornog ministarstva u 2007. godini pokrenuta inicijativa da se potraživanje od najvećeg dužnika (AIR Bosna – 350.989 KM) naplati sudskim sporom, da u fiskalnoj godini nisu poduzete sve raspoložive mjere kako bi navedena potraživanja bila i naplaćena.

Preporuča se poduzimanje zakonom utvrđenih mjera kako bi se izvršene terminalne navigacijske usluge pravovremeno i u cijelosti naplatile.

e) Javne nabave

Programom prihoda i rashoda za 2006. godinu nabava stalnih sredstava je planirana u iznosu od 3.592.939 KM od čega se na nabavu sredstava iz Proračuna odnosi 910.000 KM a ostalo iz prihoda iskazanih na izdvojenom transakcijskom računu. U datom obrazloženju za navedeni Program a vezano za nabavu opreme iskazana je potreba za većom vrijednosti nabave iste i navedeno je da će se nabava vršiti sukladno ukazanim prioritetima i raspoloživim sredstvima bez točno utvrđenog izvora financiranja.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju a vezano za izvršene nabave konstatirano je da je nabava vršena tijekom cijele godine i najvećim dijelom temeljem pojedinačno podnesenih zahtjeva odsjeka kontrole letenja, nakon čega je direktor rješenjem o imenovanju komisije određivao i postupak nabave. Izvršena je nabava informatičke opreme ukupne vrijednosti od 37.275 KM konkurentskim postupkom što nije sukladno Zakonu o javnim nabavama u BiH članak 6. i 10., obzirom da se nabava sredstava vrijednosti preko 30.000 KM vrši putem otvorenog postupka javnim oglašavanjem.

Iz prezentirane dokumentacije izvršenih nabava direktnim sporazumijevanjem utvrđeno je da nije u svim slučajevima vršena nabavu sukladno donesenom Pravilniku o javnim nabavama obzirom da je nekoliko ugovora sklopljeno sa pojedinačnim vrijednostima većim od 3.000 KM, dok je u jednom slučaju izvršena nabava printera za potrebe Federalnog ministarstva prometa i komunikacija a u jednom slučaju vršeno je razdvajanje računa (nabava tranzistora BLY93C) čija je ukupna vrijednost veća od 3.000 KM.

Preporuča se dosljedna primjena Zakona o javnim nabavama u BiH u dijelu pokretanja postupka nabave sukladno utvrđenim vrijednostima nabave opreme kao i dosljedna primjena Pravilnika o javnim nabavama u dijelu sklapanja ugovora direktnim sporazumijevanjem do dozvoljenog iznosa kao i vršenje nabave imovine samo za vlastite potrebe.

Preporuča se izrada Programa prihoda i rashoda sa detaljno utvrđenim izvorima financiranja nabave stalnih sredstava.

f) Popis sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2006. godine

Sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH i internom aktu Pravilniku o popisu imovine, potraživanja i obveza direktor je formirao povjerenstva za popis sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2006. godine. Uvidom u prezentirana izvješća povjerenstava o izvršenom popisu utvrđeno je da je izvršen djelomičan prirodni popis i da nije izvršeno usklađivanje stanja utvrđenog popisom sa knjigovodstvenim.

Uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju konstatirano je da je na sredstvima u uporabi iskazano stalno sredstvo nabava navigacionog uređaja VOR/DME (597.150 KM) koja nisu preuzeta od dobavljača što nije sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH. Također je konstatirano da evidentiranje stalnog sredstva (radar) nije izvršeno sukladno naprijed navedenoj Uredbi. Iako je sredstvo stavljeno u uporabu (u prethodnim godinama) vrijednost istog je iskazana na poziciji sredstava u uporabi u iznosu od 6.553.055 KM a na poziciji sredstava u pripremi (4.000.000 KM). Ovakav način iskazivanja sredstava nije sukladan zakonskim i ostalim propisima a navedeno ima za posljednicu pogrešno iskazivanje sadašnje vrijednosti stalnog sredstva.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da je temeljem sklopljenog kupoprodajnog ugovora od 30.5.2006. godine izvršena nabava zemljišta ukupne vrijednosti od 178.000 KM. Iako se radi o nabavi zemljišta (jedna parcela) plaćanje je izvršeno iz dva izvora (iz sredstava proračuna u iznosu od 60.000 KM i sredstava sa posebnog transakcijskog računa od 118.000 KM) i evidentirano na poziciji stalnih sredstava u Glavnoj knjizi Riznice i knjigovodstvu koje se vodi za izdvojeni transakcijski račun. Navedeno evidentiranje stalnih sredstava nije sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH. Zbog naprijed navedenog se ne može potvrditi vjerodostojnost iskazanog stanja stalnih sredstava u Glavnoj knjizi Riznice i knjigovodstvu koje se vodi za sredstava na izdvojenom transakcijskom računu.

Preporuča se izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za knjigovodstveno evidentiranje stalnih sredstava sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH i sukladno konstatiranim, poduzeti aktivnosti. Posebno ističemo potrebu pravilnog knjigovodstvenog evidentiranja radara i iskazivanje njegove stvarne vrijednosti.

Preporuča se usklađivanje stanja sredstava i njihovih izvora iskazanih u računovodstvu sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom na dan 31.12.2006. godine sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH.

5 ZAKLJUČAK

Nakon izvršene revizije finansijskih izvješća Direkcije za 2006. godinu, u cilju sagledavanja zakonitosti rada, uspješnosti i efikasnosti provođenja postavljenih ciljeva, konstatirane su aktivnosti na poboljšanju sustava internih kontrola u realizaciji manjeg broja preporuka danih u Izvješću o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2005. godinu. Međutim, jedan dio konstatiranih propusta se ponavlja, a posebno se ističu neotklonjeni propusti u dijelu poduzimanja adekvatnih mjera na zatvaranju postojećeg transakcijskog računa i otvaranju transakcijskog računa sukladno Instrukciji o planiranju i korištenju sredstava s posebnih transakcijskih računa otvorenih kao podračuna u okviru Jedinstvenog računa riznice. Poslovanje preko ovako otvorenog podračuna bi osiguralo transparentno iskazivanje prihoda ostvareni po osnovu usluga i pravilno knjigovodstveno evidentiranje poslovnih promjena koje se financira iz dva izvora a radi se o jednom proračunskom korisniku.

Posebno ističemo potrebu dosljedne primjene Zakona o proračunima, Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH posebno u dijelu pravilnog evidentiranja nabave stalnih sredstava i usklađivanju stanja sredstava i njihovih izvora iskazanih u računovodstvu sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom.

Potrebno je posvetiti dužnu pažnju kod izrade proračunskog zahtjeva sa točno utvrđenim kriterijima trošenja proračunskih sredstava kao i sredstava ostvarenih realizacijom vlastite djelatnosti.

Donesene interne akte treba dosljedno primjenjivati i usklađivati za postojećom zakonskom regulativom.

I u ovom izvješću o obavljenoj reviziji menadžmentu se daju preporuke, po kojima bi trebao postupiti u cilju otklanjanja uočenih propusta i uspostave i jačanja sustava internih kontrola, a sve u cilju osiguranja zakonitosti u radu kao i uspješnosti i efikasnosti u provođenju postavljenih ciljeva, te pouzdanosti i objektivnosti finansijskih izvješća.

6 KOMENTAR:

U ostavljenom roku Direkcija se očitovala dopisom broj 10-14-3-7496-2/07 od 04.6. 2007. godine na dostavljeni Nacrt Izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2006. godinu. U navedenom očitovanju za dio nalaza dano je obrazloženje i primjedbe uz prezentaciju dodatne dokumentacije. Primjedba koja se odnosila na izdatak za popravak karamboliranog vozila je prihvaćena i inkorporirana u tekst konačnog Izvješća, dok ostale primjedbe nisu prihvaćene iz razloga što se tijekom vršenja revizije imalo saznanja o informacijama danim u obrazloženju i raspolagalo sa dostavljenom dokumentacijom za fiskalnu godinu koja je bila predmet revizije.

Prilikom sačinjavanja Izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2006. godinu, uvažena je specifičnost organizacije, djelatnosti koju vrši, kao i način financiranja Direkcije, međutim uzimajući u obzir da je ista formirana, temeljem Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave kao i da je evidentirana u registru korisnika Federalnog proračuna, Direkcija je obvezna dosljedno provoditi odredbe Zakona o proračunima u FBiH, Zakona o riznici u FBiH, Zakona o izvršenju proračuna FBiH posebno u dijelu planiranja proračuna, vođenja knjigovodstva (Glavna knjiga riznice) i izvješćivanja o izvršenju odobrenog proračuna. Shodno navedenom potrebno je postojeći izdvojeni transakcijski račun ugasiti i otvoriti transakcijski račun kao podračun u sastavu Jedinstvenog računa Riznice. Prilikom planiranja, korištenja i izvješćivanja o utrošenim sredstvima, koja se iskazuju na posebnom transakcijskom računu, potrebno je dosljedno provoditi odredbe naprijed navedenih zakonskih propisa kao i propisa donesenih od strane Federalnog ministarstva financija.

U svezi primjedbi koje se odnose na isplate dodataka na plaću djelatnika prema Pravilniku o utvrđivanju poslova u Federalnoj direkciji civilnog zrakoplovstva za koje se plaće uvećavaju zbog posebnih uvjeta rada i odgovornosti, a uvažavajući specifičnosti poslovanja Direkcije, ukazujemo da je potrebno poduzeti aktivnosti kako bi ovi dodaci bili utvrđeni pozitivnim zakonskim propisima kojima su regulirane plaće i naknade plaća za djelatnike Federalnih organa uprave.

Uvidom u naknadno dostavljenu dokumentaciju vezano za popis sredstava koja je već preuzeta tijekom revizije utvrđeno je da nisu pruženi novi relevantni dokazi kojim se može potvrditi da je izvršeno usuglašavanje izvršenog popisa sredstava i njihovih izvora sa knjigovodstvenim stanjem na dan 31.12.2006. godine.

Obrazloženje u svezi nadležnosti Ureda za reviziju institucija u FBiH, u dijelu vršenja revizije sredstava iskazanih na posebnom transakcijskom računu kao i primjeni Zakona o javnim nabavama u BiH, izvješćujemo Vas da su iste definirane Zakonom o reviziji institucija u FBiH (Službene novine FBiH», broj 22/06).

Viši revizor:

Ovčina Munib, dipl.ecc.

Tim za reviziju:

Nusreta Hadžimustafić, dipl.ecc.

Danko Buhač, dipl.ecc.